

EU-note

Til orientering af Europaudvalget og Miljø- og Fødevarerudvalget

Nye EU-regler skal halvere forbruget af pesticider inden 2030

Sammenfatning

Kommissionen foreslår en revision af EU's direktiv om bæredygtig anvendelse af pesticider fra 2009. Forslaget skal halvere EU's forbrug af pesticider inden 2030, og så skal det helt forbyde brugen af pesticider i særligt sårbare områder. Det nye regelsæt skal samtidig fremme brugen af alternative midler til bekæmpelse af skadegørere og indføre nye krav om uddannelse af landbrugerne og krav til brugen af sprøjteudstyr. EU's landmænd skal kunne kompenseres gennem midler fra EU's landbrugspolitik for de omkostninger, som følger af overgangen til de nye regler.

8. august 2022

Det Internationale
Sekretariat
Morten Knudsen
Tlf. 3695
EU-konsulent

I. Baggrund og indhold

Kommissionen foreslog kort før sommerferien 2022 at skærpe EU's eksisterende lovgivning om brugen af pesticider i europæisk landbrug¹. Kommissionen lægger bl.a. op til, at de europæiske landmænd samlet set skal halvere deres forbrug af pesticider inden 2030 med henblik på at bidrage til at standse tabet af biodiversitet, beskytte folkesundheden og opbygge mere bæredygtige fødevarer-systemer.

Udspillet er et af to vigtige lovgivningsmæssige tiltag², som skal være med til at sikre gennemførelsen af den europæiske grønne pagt og EU's såkaldte

¹ Forslag til forordning om bæredygtig anvendelse af plantebeskyttelsesmidler og om ændring af forordning 2021/2115 – Kom(2022)0305.

² Kommissionen fremlagde den 22. juni 2022 en pakke bestående af to EU-lovgivningsforslag til gennemførelsen af EU's jord til bord-strategi og biodiversitetsstrategi. Det ene skal reducere brugen af pesticider, mens det andet sigter på at genoprette natur. I denne EU-note gennemgår vi forslaget om reduktion af pesticider (Kom(2022)0305).

Jord til Bord-strategi, som blev lanceret i foråret 2020³. Kommissionen varslede allerede her konkrete reduktionsmål på 50 pct. for landbrugets forbrug af pesticider inden udgangen af 2030. Kommissionens nye lovforslag skal være med til at realisere denne ambition gennem nye retligt bindende europæiske og nationale reduktionsmål.

Samtidig lægger Kommissionen med sit forslag op til helt at forbyde anvendelsen af pesticider i særligt følsomme områder i EU, ligesom det skal være med til at sætte skub i brugen af ikke-kemiske alternativer til pesticiderne.

Det nye regelsæt skal erstatte det eksisterende EU-direktiv om bæredygtig anvendelse af pesticider fra 2009⁴, da direktivet ifølge Kommissionen har vist sig at være både mangelfuldt og uensartet gennemført i de enkelte EU-lande. Efter Kommissionens vurdering har EU-landene hverken haft held til at reducere brugen af pesticider i tilstrækkeligt omfang eller fremme brugen af biologiske alternativer til bekæmpelsen af ukrudt og skadedyr. Samtidig har forskellene i gennemførelsen af direktivet i EU-landene ført til ulige konkurrencevilkår på det indre marked for fødevarereproducenter.

Forslagets hjemmel

Kommissionens forslag har retsgrundlag i TEUF art. 192, stk. 1, som har til formål at bevare, beskytte og forbedre miljøkvaliteten i EU og beskytte menneskers sundhed. På miljøområdet vedtager EU minimumsregler, hvilket indebærer, at EU-landene har mulighed for at opretholde eller indføre strengere nationale beskyttelsesforanstaltninger, hvis det kan ske på en måde som foreneligt med traktatens bestemmelser. Forslaget skal vedtages af Rådet og Europa-Parlamentet i fællesskab efter den almindelige lovgivningsprocedure.

II. Hvad foreslår Kommissionen?

Kommissionen lægger med forslaget bl.a. op til at iværksætte en række konkrete tiltag på følgende områder:

1. Halvering af pesticidforbruget.
2. Forbud mod anvendelse af pesticider i sårbare områder.
3. Fremme af alternativ bekæmpelse af skadegørere.
4. Krav til uddannelse og sprøjteudstyr og brug af præcisionslandbrug.

³ Kommissionen præsenterede den 20. maj 2020 to strategier om henholdsvis bæredygtige fødevarer og biodiversitet, som indeholdt konkrete reduktionsmål for brugen af pesticider.

⁴ Direktiv 2009/128/EF om en ramme for Fællesskabets indsats for en bæredygtig anvendelse af pesticider af 21. oktober 2009 (EUT L 309 af 24. november 2009, s. 71).

5. Ekstraordinær støtte til landmændene.

Halvering af pesticidforbruget

Kommissionen foreslår, at europæisk landbrug skal reducere sit forbrug af pesticider med 50 pct. inden 2030⁵. Det foreslåede reduktionsmål er et overordnet mål for hele EU og skal gælde både generelt for *brugen af og risikoen ved kemiske pesticider*⁶ (reduktionsmål 1) og særskilt for *brugen af* de mere farlige kemiske pesticider (reduktionsmål 2). Brugen af og risikoen ved kemiske pesticider beregnes på forskellige måder. Nedenstående figur er Kommissionens forklaring på de to beregningsmodeller og er hentet fra Kommissionens forslag.

Eksempel på beregning af reduktionen i brugen af og risikoen ved kemiske pesticider (Kilde Europa-Kommissionen):

I 2015, 2016 og 2017 lå det gennemsnitlige årlige salg af pesticider i et givet EU-land på 14 000 kg, nemlig: 4 000 kg lavrisikopesticider, 8 000 kg almindelige pesticider og 2 000 kg mere farlige pesticider.

En vægtning af disse kategorier med henholdsvis 1, 8 og 16 giver
 $4\,000\text{ kg} \times 1 + 8\,000\text{ kg} \times 8 + 2\,000\text{ kg} \times 16 = 100\,000/100 = 1000$.

I 2030 er det samlede salg af pesticider i det pågældende EU-land på 10 500 kg, nemlig: 6 000 kg lavrisikopesticider, 3 500 kg almindelige pesticider og 1 000 kg mere farlige pesticider. En vægtning af disse kategorier med henholdsvis 1, 8 og 16 giver
 $6\,000\text{ kg} \times 1 + 3\,500\text{ kg} \times 8 + 1\,000\text{ kg} \times 16 = 50\,000/100 = 500$.

Eksempel på beregning af reduktionen i brugen af mere farlige kemiske pesticider:

I 2015, 2016 og 2017 lå det gennemsnitlige årlige salg af mere farlige pesticider på 2 000 kg.
I 2030 er salget af mere farlige pesticider i det pågældende EU-land på 1 000 kg.

Konklusion: Dette EU-land har opnået en reduktion på 50 pct. i både brugen af og risikoen ved kemiske pesticider og i brugen af mere farlige pesticider i overensstemmelse med jord til bord-pesticidreduktionsmålene.

Det overordnede EU-mål skal nås gennem bidrag fra de enkelte EU-lande, som skal vedtage bindende nationale reduktionsmål. EU-landene er forpligtet til at fastsætte deres nationale reduktionsmål på et niveau, som er passende

⁵ Artikel 4 og 5 i forslaget til forordning om bæredygtig anvendelse af pesticider.

⁶ Alle aktivstoffer, der markedsføres i form af pesticider, kategoriseres i en af fire grupper (lavrisiko, normale stoffer, mere farlige stoffer og ikke godkendte stoffer). Hver af disse vil have en forskellig vægtning afhængig af deres farlighed – jo farligere stofferne i hver enkelt gruppe er, jo højere vægtning. Vægtningen for ovennævnte grupper er henholdsvis 1, 8, 16 og 64.

med henblik på, at opnå en reduktion på mindst 50 pct. i landet inden udgangen af 2030.

EU-landene har dog en vis grad af fleksibilitet til at fastsætte egne mål, så der kan tages hensyn til særlige nationale forhold. Eksempelvis kan EU-lande, der allerede har mindsket brugen af pesticider slippe billigere end andre⁷. Men intet land må vedtage nationale reduktionsmål på under 35 pct. Hvis et land fastsætter nationale mål, som Kommissionen vurderer er utilstrækkelige – f.eks. til at nå det overordnede europæiske reduktionsmål - kan Kommissionen henstille, at landet fastsætter mere ambitiøse nationale mål⁸.

Kommissionen skal årligt beregne de enkelte EU-landes fremskridt med at reducere pesticidforbruget. Det sker på baggrund af data indberettet af EU-landene om deres salg af pesticider det pågældende år set i forhold til niveauet for deres gennemsnitlige salg af pesticider i årene 2015-2017 (basislinjen). Regeringen forventer, at man vil kunne evaluere opnåelsen af målsætningerne i 2032, hvor data for 2030 vil være færdigopgjort i hele EU.

Forbud mod anvendelse af pesticider i sårbare områder

Kommissionen lægger med sit forslag op til, at det skal være helt forbudt at anvende enhver form for pesticider i særligt følsomme områder i EU. Sprøjteforbuddet vil gælde for en bred kam af forskellige områder, såsom offentlige parker eller haver, legepladser, sportspladser, offentlige stier og andre rekreative områder.

Forbuddet vil desuden omfatte bl.a. områder beskyttet af vandrammedirektivet og drikkevandsdirektivet, visse områder med naturbeskyttelse i henhold til habitatdirektivet og fuglebeskyttelsesdirektivet og økologisk følsomme områder, som skal bevares for at beskytte truede arter af bestøvere. Kommissionen foreslår desuden et generelt forbud mod brug af pesticider i områder med overfladevand.

Kommissionen foreslår samtidig, at det skal være et krav, at der oprettes sprøjtefri bræmmer på tre meter rundt om såvel de følsomme områder som områder med overfladevand.

EU-landenes myndigheder skal rent undtagelsesvist kunne give tilladelse til at sprøjte med et pesticid i et sårbart område. Men det må kun kunne ske i et

⁷ Ifølge regeringen kunne det f.eks. være muligt, hvis et land siden 2011 har sænket sit forbrug af pesticider og samtidig haft et lavt forbrug pr. hektar landbrugsareal.

⁸ Et EU-land kan beslutte ikke at følge Kommissionens henstilling om at justere sit nationale reduktionsmål for 2030, hvis det inkluderer en begrundelse for denne beslutning i sin nationale handlingsplan sammen med Kommissionens henstilling.

begrænset tidsrum (på højst 60 dage), og alene hvis der er tale om en alvorlig og veldokumenteret risiko for spredning af karantæneskadegøre⁹ eller invasive ikke-hjemhørende arter.

Fremme af alternativ bekæmpelse af skadegørere

Med sit forslag tilskynder Kommissionen EU's landbrugere til at udbrede brugen af såkaldt integreret bekæmpelse af skadegørere (IPM-bekæmpelse). IPM-bekæmpelse skal være med til at sætte skub i brugen af bæredygtige alternativer til de kemiske pesticider.

Med forslaget pålægges landbrugerne derfor en række administrative krav, som skal sikre, at sprøjtning med kemiske pesticider udelukkende foretages som en sidste udvej.

Bl.a. skal landmændene for hver sprøjtning dokumentere i et elektronisk system, at 1) en række ikke-kemiske tiltag har vist sig utilstrækkelige til bekæmpelse og 2) der er observeret en tilstrækkelig stor udbredelse af skadegører eller er anvendt et varslingsystem eller anbefaling fra en uafhængig rådgiver ved forebyggende sprøjtning.

EU-landene skal også sikre, at jordbrugerne benytter afgrødespecifikke dyrkningsvejledninger, som fastsætter bindende krav for, hvordan hver enkelt afgrøde dyrkes i henhold til IPM. EU-landene forpligtes til at sørge for, at mindst 90 pct. af deres landbrugsarealer er omfattet af sådanne dyrkningsvejledninger.

Landbrugerne skal anvende pesticider, som er så specifikke over for skadegøreren som muligt og har mindst mulig indvirkning på ikke-målorganismer, dog under hensyntagen til risikoen for udvikling af resistens ved brug af disse plantebeskyttelsesmidler.

Landbrugere pålægges desuden et generelt krav om mindst en gang om året at benytte sig af en uafhængig autoriseret rådgiver for at fremme brugen af IPM-bekæmpelse af skadegørere¹⁰.

⁹ Ifølge Landbrugsstyrelsen er ca. 250 særligt alvorlige skadegørere regulerede i den fælles EU-lovgivning på grund af de økonomiske eller landskabsmæssige konsekvenser, som et angreb kan føre til. Planteskadegørerne kaldes karantæneskadegørere. I EU findes disse skadegørere enten slet ikke eller kun i meget begrænset omfang og skal udryddes, hvis de findes.

¹⁰ EU-landene er forpligtede til at etablere en sådan ordning med uafhængige rådgivere for professionelle brugere af pesticider. Rådgiverne skal desuden kunne yde strategisk rådgivning om en række spørgsmål for landbrugerne - herunder om brugen af præcisionslandbrugsteknikker, herunder anvendelse af rumdata og -tjenester.

Krav til uddannelse og sprøjteudstyr og brug af præcisionslandbrug

Kommissionen foreslår, at det skal være et krav, at brugere og distributører af pesticider skal certificeres hvert tiende år, mens rådgivere skal certificeres hvert femte år¹¹.

Ifølge forslaget skal EU-landene oprette elektroniske registre for registrering af certificering af sprøjteførere og syn af sprøjteudstyr. Det skal gøres obligatorisk, at sprøjteudstyr gennemgår et syn hvert tredje år. Forhandlere af pesticider forpligtes til at foretage et tjek af køberes certificering på købstidspunktet.

Det vil ifølge forslaget som udgangspunkt være forbudt at sprøjte fra fly og droner¹², da det er mindre præcist end andre sprøjtemetoder og derfor potentielt kan have alvorlige negative virkninger for menneskers sundhed og miljøet.

Forbuddet kan dog fraviges, hvis det påviseligt er mere miljømæssig forsvarligt end alternativerne, eller det er eneste mulighed for at bekæmpe skadegørerne¹³. Kommissionen sigter i den forbindelse på, at de nye regler kan være med til at udvikle og understøtte brugen af såkaldt præcisionslandbrug.

Præcisionslandbrug gør brug af data fra satellitbilleder, droner, GPS og meget andet teknisk udstyr, så der kan sprøjtes så præcist som muligt. Ifølge Kommissionen kan landbrugerne med præcisionslandbrug nøje tilpasse sprøjtningen til lokale forhold på de enkelte jordparceller, så man på den måde kan være med til at reducere brugen af pesticider væsentligt.

Ekstraordinær støtte til landmændene og forslaget økonomiske konsekvenser

Kommissionen foreslår desuden en ændring af EU's fælles landbrugspolitik¹⁴, så EU-landene i en femårig overgangsperiode vil kunne kompensere deres landbrugere for de omkostninger, som følger af overgangen til bæredygtigt landbrug efter de nye regler.

Det skal ske gennem EU-landenes strategiske CAP-planer som fastlægger, hvordan landene vil udmønte midlerne fra EU's landbrugspolitik. EU har for

¹¹ Certifikatet skal kunne fratages dem, hvis de gør sig skyld i fejlagtig udstedelse eller fornyelse.

¹² Se artikel 20 og 21 i forslaget.

¹³ Undtagelsen for droner vil dog ifølge artikel 45 først kunne anvendes tre år efter ikrafttrædelsen af forordningen pga. teknologiens tidlige udviklingsstadiet.

¹⁴ [Forordning 2021/2015](#).

perioden 2023-2027 øremærket hele 261 mia. euro under CAP-planerne til finansiering af den fælles landbrugspolitik, hvoraf en del vil kunne benyttes til at understøtte reduktionsmålene for pesticider.

Ifølge Kommissionen vil EU-landene i den forbindelse navnlig kunne gøre brug af:

- De såkaldte Eco-Schemes, som Kommissionen forventer vil disponere over mindst 48,5 mia. euro for perioden 2023-2027.
- Miljø- og klimaforvaltningsinterventioner til udvikling af landdistrikterne som forventes at råde over mindst 21,1 mia. euro i perioden 2023-2027.

Den fælles landbrugspolitik rummer desuden mulighed for at finansiere investeringer i maskiner og risikostyringsværktøjer og støtte til opbygning af teknisk viden såsom uddannelse og vidensudvikling.

Regeringen giver ikke nogen vurdering af forslaget statsfinansielle, erhvervsøkonomiske eller samfundsøkonomiske konsekvenser i sit grund- og nærhedsnotat om forslaget¹⁵, men oplyser, at Miljøministeriet har iværksat at arbejde med henblik på at kunne fremlægge en sådan vurdering af forslaget konsekvenser.

III. Hvad siger de andre EU-lande?

Kommissionens forslag blev drøftet af EU-landenes landbrugs- og fødevarerministre på et rådsmøde den 18. juli 2022¹⁶. Ifølge det Bruxellesbaserede nyhedsbrev Agence Europe udtrykte flere af landene her bekymring over det foreslåede mål om at halvere EU's pesticidforbrug inden 2030.¹⁷

Den danske regering støtter dog dette mål, men "finder det af stor betydning, at reduktionsmålene sammensættes på den rigtige måde. Der skal tages hensyn til hidtidige indsatser, og reduktionsmål skal ikke alene baseres på mængde eller volumen, men også på risiko"¹⁸.

Flere EU-lande gav ifølge Agence Europe desuden udtryk for betydelig skepsis over for Kommissionens forslag om helt at forbyde brugen af pesticider i særligt følsomme områder. Denne kritik kom navnlig fra lande som Polen, Spanien, Italien, Slovenien, Estland, Cypern, Ungarn og Finland.

¹⁵ Se regeringens grund- og nærhedsnotat om forslaget fra 6. juli 2022.

¹⁶ Regeringen forelagde forslaget skriftligt for Folketingets Europaudvalg den 14. juli 2022 i forbindelse med forelæggelsen af rådsmødet for landbrug og fiskeri den 18. juli.

¹⁷ Agence Europe den 19. juli 2022.

¹⁸ Se regeringens grund- og nærhedsnotat om forslaget fra 6. juli 2022.

IV. Nærhedstjek af forslaget i Folketinget

Folketingets Europaudvalg og Miljø- og Fødevarerudvalg har udvalgt forslaget fra Kommissionens arbejdsprogram for 2022 som et prioriteret forslag med henblik på at undersøge, om det overholder nærhedsprincippet.¹⁹ Folketinget skal her vurdere, om bl.a. de påtænkte reduktionsmål i forslaget i tilstrækkeligt omfang vil kunne opnås gennem nationale tiltag i de enkelte EU-lande, eller om de bedre kan nås gennem fælles regler på EU-niveau²⁰.

Folketinget har i alt 8 uger til at undersøge dette fra forslaget forelå i alle sprogversioner. På grund af sommerferien i august i EU-institutionerne tælles denne måned dog ikke med i beregningen af de 8 uger. Det betyder, at Folketinget skal have afsluttet sit nærhedstjek af forslaget senest den 23. september²¹.

Hverken Kommissionen eller regeringen vurderer, at forslaget er i strid med nærhedsprincippet.

Dette dokument er udarbejdet af Folketingets Administration til brug for medlemmer af Folketinget. Efter ønske fra Folketingets Præsidium understøtter Folketingets Administration det parlamentariske arbejde i Folketinget, herunder lovgivningsarbejdet og den parlamentariske kontrol med regeringen ved at yde upartisk faglig bistand til medlemmerne. Faglige noter udarbejdet af Folketingets Administration er i udgangspunktet offentligt tilgængelige.

¹⁹ Forslaget er udvalgt som følge af, at det er et politisk væsentligt forslag på et område med delt kompetence mellem EU og medlemsstaterne. Proceduren for nærhedskontrollen er beskrevet i Europaudvalgets beretning af 9. april 2010 om Folketingets behandling af EU-sager i forbindelse med kontrollen af nærhedsprincippet i EU.

²⁰ TEU artikel 5, stk. 3.

²¹ Forslaget blev fremsat den 22. juni 2022 af Kommissionen. Men de 8 uger skal tælles fra forslaget forelå i alle EU-sprogversioner, hvilket var tilfældet den 29. juni 2022.